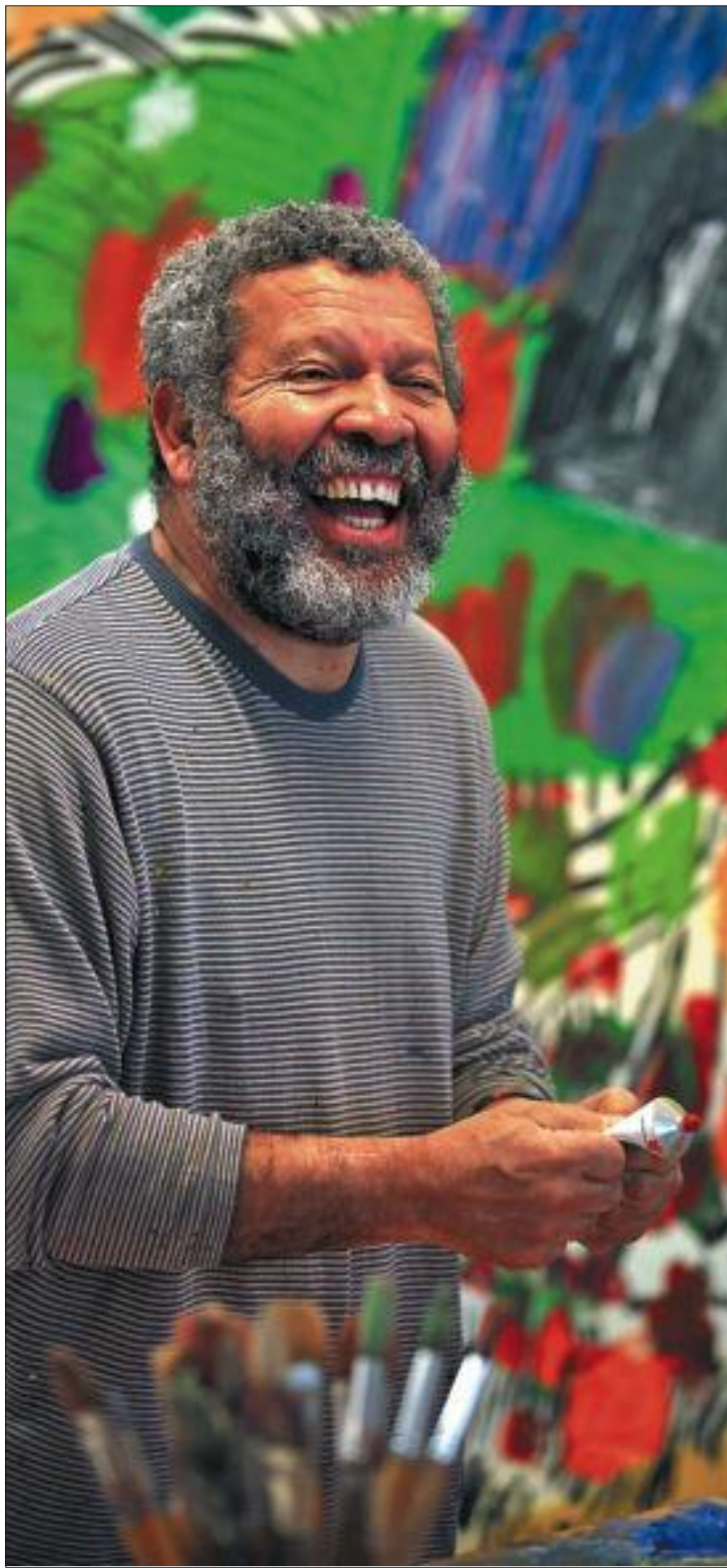


Ve de la pàgina 1

Intente fer-lo parlar de la seua pintura, teoritzar sobre el seu art. S'hi mostra rebel, i proclama: "Quan pinte tanque els ulls: que siga el que Déu vulga!". Riu jocundament, mentre mescla uns colors, i se'n va cap a un gran cavallet que manté en alt un quadre de dimensions voluminoses. Per fi accepta fer una concessió: "Potser si jo no fóra colombià, no podria pintar així, amb tots aquests colors... Potser si jo no fóra colombià, donaria més importància a coses que no tenen importància. La gent es preocupa massa i això es nota en la pintura". Però de seguida calla, em mira i torna a riure, conscient que no em dona massa pistes. "No crec en tanta teoria. L'art no és un llenguatge, és una altra cosa. Ací no hi ha codis, ni res d'això. Avance a les palpenes, sense massa convicció de res... Per què pinte? Perquè no sé fer una altra cosa!". Em mira i torna a riure, gaudint una mica de la meua desorientació, i més ell, que és professor a la Facultat de Belles Arts de la Universitat Politècnica de València.

En això hi arriba Pepe, el seu emmarcador. Ha pujat un quadrot per la llòbrega i empinada escala, i se li talla l'alé. Me'l presenten i jo, a boca de canó, li pregunte què li sembla l'obra del seu client. "Jo tan sols li faig els marcs!", exclama sobtat, però de seguida afegeix: "He vist coses semblants". Willy deixa de pintar i el fita desafiant. Pepe s'explica, quequejant una mica: "Fa trenta anys que emmarque, i he vist molts imitadors seus! Però els quadres de Willy es reconeixen de seguida, pels colors, tan alegres... Hi ha quadres que fan ganes de plorar, en canvi en els de Willy sempre hi ha bon rotllo... És com un paio alegre i un amargat. La pintura és això, més o menys". Willyriu sonorament, i rebla "més o menys". Pepe pren els encàrrecs i desapareix, escales avall, després d'encaixar-me amb energia la mà.

"L'art no és una ciència exacta. No hi ha un mètode", diu ara Willy, mentre a colps de destal dona forma a un dels busts, i volen les esberles de fusta. "Cal extraure d'un, això és l'art. I treballar, treballar molt... Jo



"Cada dia trac tot el que puc, i si no trac més és perquè sóc un desmanyotat".

treballe molt més que tots els meus alumnes junts... Ja ningú vol treballar: els meus alumnes creuen que triomfaran, que es faran rics, sense treballar! Una

colla de ganduls, això és el que són... Jo m'esforce cada dia, cada dia trac tot el que puc, i si no trac més és perquè sóc un desmanyotat. Què hi farem!".

M'imagino Willy com a professor i em pregunte què dirà als alumnes, com els guiarà, com els influirà. Sé de la seua bona reputació com a professor, i que molts dels alumnes intenten imitar el seu estil expansiu, enèrgic, cridaner i viu. Pense en la sentència d'Eliot: "Mentre els joves imiten, els vells furten". Li pregunte quins artistes valencians l'interessen, amb poca esperança que em conteste res de concret. "Saps, m'agrada molt Carmen Calvo! És boig i genial el que fa! També Marcelo Fuentes, i Nico Munuera, i el meu amic Santiago Polo, que prepara ara una exposició". Willy sempre es recorda dels amics, i la veritat és que no costa gens sentir-se amic seu. "I els meus exalumnes Ximo Amigó, Rubén

L'estudi condiciona l'obra del pintor, com la grandària d'una peixera, la del peix

Quan pinte tanque els ulls: que siga el que Déu vulga!

Potser si jo no fóra colombià, no podria pintar així, amb tots aquests colors...

Tortosa, Joël Mestre... Bons pintors". Pepe té raó, al seu costat et trobes bé, i un podria estar en aquell estudi indefinidament, parlant de tot i sense prestar massa importància a res, mentre ell pinta, o esculpeix, feréstegament, händelianament, deixant-se l'ànima en cada obra. De sobte s'atura, i em mira amb una certa expectativa, amb la dextra a la mà: "Vols una cervesa?". I jo li conteste que per què no, i tanque el bloc de notes. I ell somriu feliç, d'una manera expressiva, com qui diu, és clar, home, és clar, apunta't al bon rotllo.

## El taller de Bacon

MANUEL BAIXAULI

El taller d'un pintor no és un espai neutre, sinó una extensió de la seua personalitat. Ho podeu comprovar en els reportatges d'artistes valencians que ens regalen, ací en el *Quadern*, Martí Domínguez i Jesús Císcar. I ho podeu constatar, també, d'una manera rotunda, si us allargueu aquests dies al Museo del Prado, a l'exposició antològica del pintor Francis Bacon.

Bacon és un artista peculiar, de formació autodidacta, que, com altres destacats artistes britànics —D. Hockney, G. Sutherland, L. Freud, H. Moore...—, feia figuració mentre el món de l'art tenia els ulls llogats per a l'abstracció. La seua obra és expressionista, nihilista i de temàtica sovint escabrosa. Rostres udolant o en agitació perpètua, figures sense cap, cortines corre-gudes, pontífexs terrorífics tancats en gàbies de vidre... Margaret Thatcher, amb la perspicàcia pròpia de tants polítics, es referí a ell com "aquest home que pinta imatges horribles", elogi que molts voldríem i que contribuï, i molt, a popularitzar-lo. Perquè, això sí, Bacon ha esdevingut mite, no sols per la seua obra, que, insistisc, és interessant, sinó perquè compleix una predicció del crític Herbert Read: "No hi ha cap camí més segur envers l'èxit que la creació d'una llegenda". I Bacon té llegenda. Alcohol, drogues, promiscuïtat sexual, suïcidi del seu principal amant —a qui havia conegut quan el sorprené robant al seu taller, on, aquella mateixa nit, segons Bacon, ja van dormir junts...—, Ingredients excitants per als qui creuen —i no en són pocs— que un artista que beu llet amb *Cola-cao* no té futur.

Però si hi ha una imatge que sintetitza la llegenda Bacon, aquesta és la del seu taller. A l'exposició del Prado en trobareu una foto immensa, al voltant de la qual hi ha vitrines amb tot d'objectes extrets d'allà: retalls de periòdics, manuscrits insignificants, algun indicatiu d'esbós... Tot, això sí, espectacularment brut, estripat, polsós. Ronyós. I vet ací la característica principal del taller. Què el fa únic? Què el converteix en símbol de la llegenda Bacon? El caos, la brutícia, l'acumulació de deixalles. Bacon no usava poal del fem, el seu poal del fem era el taller. Allí aterraven els tubs, pinzells, burilles, diaris, etc, consumits. Abans de posar un color al llenç, el provava a la paret. Més d'un quadre li serví de catifa improvisada. Per què mai no netejava —o es deixava netejar— l'estudi? Li feia vergonya? De cap manera. De fet, s'hi deixa fer un munt de fotos. En el vídeo de l'antològica, on creieu que transcorre l'entrevista? Al taller. No sols no l'amaga, el taller: en fa ostentació. Si no la frase, coneixia i compartia la idea de H. Read: cal potenciar la llegenda.

El taller londinenc de Bacon fou donat pel seu hereu, J. Edwards —un dels seus últims amants—, a un museu de Dublín, ciutat on va nàixer. Fou desmuntat i traslladat, peça per peça —ronya inclosa— d'un lloc a l'altre. Cada dia el taller és visitat —i reverenciat— per una pila d'admiradors.

## El llenguatge, paisatges del jo

MIQUEL MARTÍNEZ

L'escriptor Antoni Gómez (Sagunt, 1960) aconsegueix, amb *El camí de les merles* (Perifèric edicions, 2009), la crònica reeixida de la recerca interior mitjançant la conquesta d'un nou llenguatge. Poques vegades se'ns anuncia l'abast d'un projecte d'una manera tan sincera. El lector assisteix, en temps real, al repte de l'escriptor, com si es tractara d'un procés iniciàtic, el pas de la poesia a la prosa. No és un llibre de records, és literatura, matèria elaborada. Ben aviat s'adonara l'autor de l'abast poderós del seu motiu literari: trobar un jo que siga interlocutor dels jo dispersos, assolir un paisatge perdurable. El poeta busca una veu, no un canvi de format, d'estil. I la veu que trobarà dins seu, la veu del pare, aquell Homer de la barra del bar, a prop del castell de Sagunt, li revelarà que l'Odissea no és allò viscut sinó la vida reinventada dins d'un llibre.

*El camí de les merles* descriu el recorregut entre aquestes dues afirmacions de l'autor: "Un poeta

amb dedicació exclusiva a la vida, em sentia un captaire i un déu alhora" i "Construiré de bell nou els fonaments de la meua existència des de la base dels orígens familiars".

Saludablement, l'autor pren distància —amb tendresa i implacable ironia— amb tots els personatges que un dia va ser —des del xiquet amb camisa de tirants fins al poeta romàntic—, amb els territoris habitats —replacetes, castell, discoteca, la mar—, amb els àmbits emocionals —passió, amistat, dolor, pèrdua—, epígons del jo desconectats entre si. Com se'ls pot posar en contacte? Quin en serà l'epicentre vital? L'antic bar del pare. Antoni Gómez descobreix dins l'atmosfera d'aquell escenari menut tots els elements que ha enyorat, la poesia, la calidesa humana, la senzilla honestedat, la integració en el poble que tant estima. Descobriments cabdals que atorga una paleta de colors, una veu plural, el reconeixement d'un mateix, el reconeixement dels altres.

Antoni Gómez resol, accepta,

integrada, la dolorosa dialèctica del poeta enfrontat a una mena d'exili interior —colpidora imatge dels gossos que acompanyen els rodamons—, perquè troba un camí: l'erudició local només li serveix per a estimar i retre homenatge a aquelles dones sàvies vestides de negre que ell observa pels carrers de Sagunt. Perquè troba una veu, per-

Antoni Gómez, amb 'El camí de les merles', reinventa Sagunt

què sap qui és en relació amb ell mateix i amb els altres, està en disposició d'existir, d'habitar un llenguatge. La prosa d'Antoni Gómez és la reinvençió del seu món. Per dir-ho d'una altra manera: Manhattan no existeix perquè siga un tros físic de Nova York, Manhattan existeix perquè l'han creada John Dos Passos, Woody Allen i

Philip Roth. És per això que Antoni Gómez, amb *El camí de les merles*, reinventa Sagunt.

L'autor ingressa en un club estimable, el de la literatura que tracta de la recerca del pare. Allunyar-se per a tornar, ser diferent per a reconèixer la semblança. Ens ha volgut fer partícips, no només de la troballa, sinó del procés de recerca. Distanciant-se lúcidament del símptoma —la poesia no atorga un passaport de redempció, la ideologia dogmàtica pot amagar el món que pretén transformar, la rebel·lia sobreactuada és una disfressa—, perquè sap que la immortalitat comença ara mateix, no ha d'esperar a formar part de la pleiade del Parnàs.

Trobe cada vegada més indicis que un escriptor es prepara al llarg de la seua vida per escriure un llibre especial, com ara aquest. Perquè sent el llibre més "personal", serà també l'obra més generosa, aquella en què més gent podrà sentir-se reflectida. Caldria que l'autor en fóra conscient, que es tracta d'un fill únic, insubstituïble.

Perquè tots som perifèrics.